

УДК 656.078.8

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ ЗА РАХУНОК ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЧНОГО СОЮЗУ

Зубенко В.О., к.е.н., доцент (УкрДАЗТ)

В статті розкрито сутність стратегічного союзу та досліджено роль стратегічних союзів у забезпеченні конкурентоспроможності залізничного транспорту

Ключові слова: конкурентоспроможність, залізничний транспорт, стратегічний союз, логістичний центр

Постановка проблеми та її зв'язки з науковими чи практичними завданнями. У останні десятиліття в усесвітньому господарстві відбуваються складні процеси зближення і взаємопроникнення національних господарств декількох країн, спрямовані на створення єдиного господарського організму. Інтеграція пронизує самі різні сторони економічного і політичного життя країн, що інтегруються.

Для України інтеграція залізничного транспорту представляє спосіб отримання дивідендів з положення країни на Євразійському континенті як транзитного моста, що пов'язує Європу з Азією. Проте, щоб успішно справлятися з такою роллю, потрібно забезпечити конкурентоспроможність залізничних перевезень і підтримку активності галузі в умовах безперервного зовнішнього середовища, що змінюється.

Проблема конкурентоспроможності залізничного транспорту на ринку перевезень має багатогранний характер. Існуючі в економічній теорії шляхи забезпечення конкурентоспроможності суттєвих економічних результатів не принесли. Це підтверджує той факт, що на сьогоднішній день потребує негайного вирішення проблема пошуку кардинально нових шляхів розвитку залізничного транспорту.

Аналіз досліджень та публікацій. Проблему забезпечення конкурентоспроможності та підвищення ефективності функціонування залізничного комплексу вирішують вітчизняні вчені: І.Аксьонов, Є.Балака, Ю.Бараш, В.Гудкова, М.Макаренко, Є.Сич, Ю.Цвєтов, О.Чередниченко та ін [1-5].

Вирішення цього питання вони пропонують за рахунок розв'язання таких задач, як: оптимізація структури залізничного транспорту; вдосконалення системи управління галуззю на основі впровадження переважно економічних методів управління; введення гнучкої тарифної політики, що пристосована до конкурентного середовища; припинення перехресного фінансування вантажних і пасажирських перевезень, створення умов для

самофінансування пасажирських перевезень і забезпечення їх прибутковості; організаційно-фінансове відокремлення інфраструктури залізниць від експлуатаційної роботи, забезпечення вільного доступу до інфраструктури операторам перевезень на конкурентній основі та ін.

Виділення невирішених частин загальної проблеми. Проте дослідження ролі стратегічних союзів у забезпеченні конкурентоспроможності залізничного транспорту не знайшли наукового відображення, а тому потребує дослідження.

Тому, **метою статті** є розкриття сутності стратегічного союзу та дослідження ролі стратегічних союзів у забезпеченні конкурентоспроможності залізничного транспорту.

Основний матеріал. Стратегічний союз є націлена на зміцнення конкурентних позицій учасників закрита, довгострокова, взаємовигідна угода між двома або більш партнерами, що припускає обмін ресурсами, знаннями і можливостями.

Наприклад, до оголошення про своє злиття компанії Bell Atlantic і NYNEX сформували стратегічний союз для об'єднання операцій в області стільникового зв'язку. Оскільки обидві ці компанії разом контролювали середньо-атлантичний і північно-східний коридори, значна частина стільникових комунікацій йшла по їх територіях. Це партнерство сприяло посиленню обох компаній.

Причиною та підставою для створення союзів є очікувані в майбутньому вигоди. Стратегічна вигода може полягати в об'єднанні ресурсів, в отриманні доступу на ринок або до технічної інформації, в посиленні своїх можливостей і в пониженні сукупних виробничих витрат.

Кожна сторона стратегічного союзу має можливість оцінити внесок потенційного партнера по союзу. Більш того, стратегічним партнерам доводиться визначати, чи є союз найбільш відповідним методом досягнення відносних стратегічних переваг.

Витрати на створення союзу приносять прибуток більший, ніж витрати на злиття і поглинання, але вибір якнайкращого, методу досягнення довготривалих стратегічних вигод залишається складною проблемою.

Рішення про створення союзу для передачі частині робіт на сторону залежить від цілого ряду інших рішень, які враховують те, що є головним для компанії і що може робити партнер, який володіє великими можливостями або досвідом. Так, багато компаній передають підрядчикам функції постачання та інформаційні технології.

Проте, перед створенням стратегічного союзу слід зважити на, що коли партнери по стратегічному союзу вже об'єднали ресурси і процеси ухвалення рішення, може виникнути загроза підриву стійкості партнерства.

Єдиним захистом від можливості обману і зловживань є довіра, необхідна для кожного стратегічного союзу. Віра в надійність слова і обіцянок партнера, в те, що він виконає свої зобов'язання, тісно пов'язана з готовністю компаній координувати свої дії. На основі довіри виникають зобов'язання і супутні їм згуртованість та солідарність.

Крім того слід мати на увазі, що для багатьох союзів випробуванням є демонстрація зобов'язань. Найчастіше це виявляється в області збуту. Виробники неохоче йдуть на надання виняткових територій і віддають перевагу іншим способам демонстрації зобов'язань — через програми навчання, програми підтримки дистриб'ютора і нової продукції та участь у витратах на рекламу. Дистриб'ютори погоджуються не збувати конкуруючі товари або виділяють частину свого персоналу тільки для збуту продукції виробника.

Для забезпечення конкурентоспроможності стратегічних партнерів в стратегічному союзі постійно повинна бути присутньою взаємозалежність тісно пов'язана із спеціалізацією. Визнавши свою взаємозалежність, стратегічні партнери обмінюються цінними ресурсами, і спеціалізація часто розглядається як природний результат такого розвитку. Однією з переваг співпраці є можливість забезпечити координацію виробництва, збуту, управління запасами і робіт в області НДДКР на рівні функціональної інтеграції, без бюрократизму і зміни форм власності. Системи постачань точно в строк, обмін електронними даними, сумісні маркетингові програми, спільні роботи в області НДДКР і спеціалізація виробничих потужностей — все це приклади стратегічних союзів, які можуть працювати ефективно тільки в тому випадку, якщо зв'язки між компаніями будуть бездоганно надійними. Союзні відносини з постачальниками, в яких останні надають технічну допомогу або сприяння на стадії передпроектних розробок, можуть показатися не

головними, але вони не менш важливі для ланцюга створення цінностей і для загальної ефективності виробничого процесу.

Стратегічні союзи повинні будуватися на переконанні, що важливіше спланувати структуру і процедуру, чим сам зміст обміну. Сторони розуміють, що в майбутньому наочне планування здійсниться само собою, в результаті дії структур і процедур визначених при формуванні відносин. Ці процеси повинні бути достатньо гнучкими, щоб дозволяти пристосовуватися до майбутніх змін. Партнерам слід відкрито обмінюватися планами і в ході планування враховувати вимоги іншої сторони. Якщо партнери детально обізнані про бізнес іншої сторони і чесно обмінюються інформацією, вони можуть встановити взаємоприйнятні цілі, що сприяє стійкості та життєздатності відносин.

Сумісне прогнозування наслідків технологічного або ринкового розвитку підвищує здатність партнерів оцінювати результати. У інших випадках інвестиції, необхідні для пристосування до очікуваних технологічних і ринкових змін, ведуть до зростання витрат на вихід з ринку та на перехід в іншу діяльність. Для захисту вкладень в союз важливо здійснювати планування сумісно, не допускаючи ізоляції.

Оцінка цих характеристик допомагає краще зрозуміти умови, при яких може бути створений успішний союз, але навіть знання попередніх умов не дає нам розуміння динаміки процесу. Слід враховувати чинник часу, в ході якого менеджери ведуть переговори, виконують ухвалені рішення і поступово змінюють союзні відносини.

Таким чином, стратегічний союз укладають між підприємствами та організаціями під тиском невизначеності — ринкової або технологічної. Їх основною метою є забезпечення конкурентоспроможності організацій за рахунок більш досконалого обслуговування споживачів, зниження витрат, інноваційного розвитку і т.д.

Для залізничного транспорту основним партнерами для створення стратегічного союзу на сучасному етапі можуть стати компанії в області складування, надання послуг у сфері імпорту/експорту, обробки інформації, а також організації транспорту, митні органи, термінали, страхові компанії, банки та інші постачальники супутніх послуг

Стратегічний союз з вищезгаданими партнерами може бути утворений для створення логістичного центру, основними завданнями якого винні бути: підвищення узгодженості роботи різних видів транспорту в організації змішаних та інтермодальних перевезень; належна організація комплексного транспортного обслуговування клієнтів; розширення видів послуг, що надаються, і підвищення їх якості, залучення додаткових об'ємів перевезень транзитних вантажів;

скорочення часу їх доставки із-за зменшення простоїв на пунктах перевалки вантажів на інші види транспорту і на прикордонних переходах; розширення міжнародної співпраці. Основні функції логістичного центру повинні забезпечити реалізацію нового виду послуг і задоволення підвищених вимог користувачів транспортних послуг до комплексності і якості обслуговування. Логістичний центр мусить реалізовувати свої завдання через партнерів - учасників стратегічного союзу.

Висновок. Вирішальним кроком у забезпеченні конкурентоспроможності залізничного транспорту має стати формування стратегічного союзу із компаніями в області складування, надання послуг у сфері імпорту/експорту, обробки інформації, а також організації транспорту, митні органи, термінали, страхові компанії, банки та інші постачальники супутніх послуг для створення логістичного центра.

Анотація. В статті раскрыта сутність стратегічного союзу і досліджена роль стратегічних союзів в забезпеченні конкурентоспроможності залізничного транспорту.

Ключевые слова: конкурентоспособность, железнодорожный транспорт, стратегический союз, логистический центр.

Summary. In the article essence of strategic union and investigational role of strategic unions is exposed in providing of competitiveness of railway transport.

Keywords: competitiveness, railway transport, strategic union, logistic center.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Аксьонов І.М. Логістичний підхід до управління пасажирськими перевезеннями // Залізничний транспорт України. – 2001. - №3. – С. 6-11.
2. Бараш Ю.С. Управління залізничним транспортом країни: монографія / Ю.С. Бараш. – 2-ге вид., переробл. і доп. – Дніпропетровськ: Вид-во Дніпропетр. нац. ун-ту залізн. трансп. ім. ак. В. Лазаряна, 2006. – 264 с.
3. Балака Е.И., Чердніченко А.Ю. Концепція формування тарифної політики як фактор конкурентобезопасности залізничного транспорту // Вісник Харківського національного університету ім.В.Н.Каразіна. Економічна серія.-2001.-№512.-С.57-59.
4. Проблеми та основні напрямки реформування залізничного транспорту України / Ю.М.Цветов, М.В. Макаренко, М.Ю.Цветов та ін. К.:КУЕТТ, 2007. – 222с.
5. Сич Є.М., Гудкова В.П. Пасажирський комплекс залізничного транспорту: розвиток і ефективність. – К.: Вид-во "Аспект-Полиграф", 2004. – С. 174-190.

Рецензент к.е.н., доцент УкрДАЗТ Полякова О.М.

Експерт редакційної колегії к.е.н., доцент УкрДАЗТ Токмакова І.В.

УДК 625.1

ВПЛИВ РОБОТИ КОЛІЙНОГО ГОСПОДАРСТВА НА ЕФЕКТИВНИЙ РОЗВИТОК ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ

Каличева Н.Є., аспірант (УкрДАЗТ)

З метою сприяння входження залізничного транспорту України до світової транспортної системи, у статті розглядається роль колійного господарства як основної складової інфраструктури залізниць для покращення якісного стану колії та забезпечення своєчасного її ремонту.

Ключові слова: колія, колійне господарство, основні фонди, залізничний транспорт.

Постановка проблеми та її зв'язки з науковими чи практичними завданнями. Виконуючи перевезення товарів транспорт забезпечує виробничий процес і являється необхідною складовою для здійснення товарообміну між всіма складовими процесу виробництва. При цьому створюються належні умови для розвитку виробництва, як на території України, так і при співпраці декількох країн. Транспортна система сприяє товарообміну, вона